

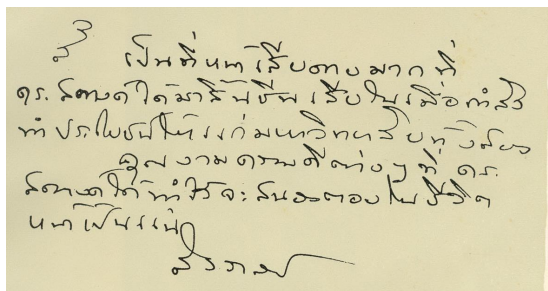

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

“บรมครูแห่งวงการวิทยาศาสตร์ไทย”

ในวาระครบ ๙๐ ปี

โดย งานประชาสัมพันธ์ กิจกรรมพิเศษ และวิเทศสัมพันธ์ คณะวิทยาศาสตร์ ม.มหิดล

พระราชหัตถเลขา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

เป็นเวลาเกือบ ๙๐ ปีแล้ว นับจากวันที่เราสูญเสียบุคคลสำคัญทางวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ที่เป็นกำลังสำคัญยิ่งในการขยายระบบอุดมศึกษา และวงการวิทยาศาสตร์ สู่ภูมิภาคทุกแห่ง ทั้งด้านนโยบาย การดำเนินการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกทางวิชาการ โดยเฉพาะ การเรียนการสอนและการวิจัย ท่านผู้นั้นก็คือ ศาสตราจารย์ ดร. สดงศ์ มงคลสุข ผู้เป็น “บรมครูแห่งวงการวิทยาศาสตร์ไทย”

“...อาจารย์สดงศ์เก่งมาก ผมประทับใจมาก คนที่รักอาจารย์สดงศ์มากที่สุดคงเป็น ดร.ดินหนึ่ง หัวหน้าของมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ในต่อนั้น ดร. ดินหนึ่ง จะไม่ทำอะไรโดยไม่ปรึกษาอาจารย์สดงศ์ก่อน ผมจำได้ว่า วันที่อาจารย์สดงศ์เสียชีวิต ดร. ดินหนึ่ง เดินมาบอก พวกหัวหน้าภาควิชากับพวกอาจารย์ฝรั่งข้างบน ร้องไห้กันใหญ่ เพราะว่าเขาเสียเพื่อนที่สนิทมาก เขานับถืออาจารย์สดงศ์มาก แล้วผมก็รู้ว่ามูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ เชื้อถืออาจารย์สดงศ์ ปกติ เขาจะไม่ลงทุนกับใครมากขนาดนั้น แต่เขาให้ในนามอาจารย์สดงศ์คนเดียว” ศ.ดร. กอร์ดอน บี. เบลีย์ อดีตเจ้าหน้าที่มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ กล่าว

นักวิทยาศาสตร์รุ่นอาวุโส หรือผู้คนในแวดวงวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ย่อมรู้จักชื่อท่านเป็นอย่างดี เพราะ ท่านไม่เพียงแต่ปูทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังได้ “สร้างคน” เพื่อให้เป็น “ต้นกล้า” ที่ได้เจริญงอกงามกลายเป็นเสาหลักของวงการวิทยาศาสตร์ไทย รางวัลวิทยาศาสตร์ดีเด่นแห่งชาติที่บรรดาลูกศิษย์ของท่านได้รับ นับเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำเร็จที่ท่านได้ฝากเพียรทำไว้ อาทิ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. ยอดหทัย เทพธรานนท์ นักวิทยาศาสตร์ดีเด่น ประจำปี ๒๕๒๙, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.วิสุทธิ ใบบัว นักวิทยาศาสตร์ ดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๓ และศาสตราจารย์ ดร. อมเรศ ภูมิรัตน นักวิทยาศาสตร์ดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๕ นอกจากนี้ ลูกศิษย์ของท่านยังดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ และเป็นเสาหลักของวงการวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน เช่น ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.พรชัย มาตังคสมบัติ อดีตตำแหน่ง คณบดีคณะ

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยาศาสตร์ และตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล พลโท นพ.ประวิทย์ ตันประเสริฐ อดีตเจ้ากรมแพทย์ทหารบก, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. ยงยุทธ ยุทธวงศ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศาสตราจารย์ ดร. ศกรณี มงคลสุข ซึ่งนอกจากจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ดีเด่นประจำปี ๒๕๓๘ แล้วปัจจุบันท่านยังดำรงตำแหน่งคณบดี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลอีกด้วย ซึ่งทุกท่าน ได้สานเจตนารมณ์ของบรมครูวิทยาศาสตร์ไทย ให้ก่อเกิดต่อวงการวิทยาศาสตร์ไทย เจกเช่นเดียวกัน

นอกจากผลงานที่กล่าวมาแล้ว สิ่งสำคัญที่ท่านได้สร้างไว้กับวงการวิทยาศาสตร์ของไทยอีกบทหนึ่งก็คือ "ตำนาน" การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สายวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้แก่ประเทศ โดยได้จัดหาทุน ส่งให้นักศึกษาที่เรียนดีได้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ในสาขาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ ท่านเป็นผู้เจรจาหางบประมาณสนับสนุน จากมูลนิธิ/องค์กร/รัฐบาลต่างประเทศและรัฐบาลไทย เพื่อจัดสร้างอาคารเรียน อาคารวิจัย เครื่องมือวิจัยต่างๆ อันเป็นการวางรากฐานทางวิชาการ และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย ตลอดจนบรรยากาศวิชาการ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลงานวิจัยมากมาย

หลังจากที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์เจริญก้าวหน้าจนกลายเป็นสถาบันการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ที่แข็งแกร่งระดับประเทศแล้ว ท่านก็ได้ริเริ่มโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค เพื่อขยายโอกาสและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาของประเทศ โดยท่านร่วมเป็นคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคหลายแห่ง ดังที่ท่าน ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์ อดี้อธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ร่วมเขียนคำไว้อาลัยถึงท่านในครั้งสุดท้ายว่า “ท่านศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เป็นผู้ที่ควรแก่การยกย่องในฐานะแห่งผู้ทรงวิญญูคุณ และเป็นผู้ชวนขยายในหน้าทีราชการอย่างหาได้ยาก ผลงานของท่านปรากฏออกมาชัดเจนแจ้งในการสร้างสรรค์และลงหลักปักรากฐานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และต่อมาก็ในงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ท่านกำลังทำงานให้แก่ชาติ ให้แก่อนุชนอย่างเข้มแข็งสุดกำลังและได้ผลโดยแท้...

...ในส่วนอริยาศัยและจิตใจ ท่านเป็นผู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และทำแต่คุณให้แก่คน ในเมื่อชอบด้วยหลักการและเหตุผล ไม่ปรากฏความเห็นแก่ตัวในโอกาสใด ๆ เลย นี่เป็นคุณธรรมอันทำให้คนทั้งหลายรักใคร่นับถือโดยสุจริตใจแท้จริง ข้อนี้ปรากฏชัดชียานที่ในงานบำเพ็ญกุศลศพท่าน มีศิษย์และผู้รู้จักนับถือคุ้นเคยไปเคารพศพท่านนับจำนวนพัน และล้วนแต่มีกริยาอาการเศร้าโศกเสียใจไปหมดทั้งสิ้น...”

หากท่าน “อาจารย์สดางค์” ยังมีชีวิตอยู่ ท่านจะมีอายุครบ ๙๐ ปี ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคมที่ผ่านมา แม้ว่าท่านได้จากไปนานเกินกว่าที่นักศึกษาวิทยาศาสตร์ หรือแม้แต่อาจารย์บางท่านจะได้เคยพบท่าน แต่ “อาจารย์สดางค์” ก็ยังสถิตอยู่ในใจของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ในฐานะพ่อ ในฐานะอาจารย์ และในฐานะผู้วางรากฐานการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เป็นผู้ที่มิควมการสูงยิ่ง ต่อวงการวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยตราบนานทุกวันนี้

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์ ดร. สดงศ์ มงคลสุข เป็นนักวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย ทางด้าน อินทรีย์เคมี และ สมุนไพร และเป็นนักบริหารการศึกษาระดับสูงของชาติ โดยเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และได้ขยายจนเป็นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ หรือคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปัจจุบัน

ท่านเป็นคณบดีคนแรกของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และอดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่างๆ ของประเทศไทยในระยะเริ่มแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งวิทยาเขตหาดใหญ่และปัตตานี

ชีวิตครอบครัว

ศาสตราจารย์ ดร. สดงศ์ มงคลสุข เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๖๒ สมรสกับนางสาวยุพิน เบญจกาญจน์ มีธิดาและบุตร ๔ คน คือ

๑. รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงมธุรส รุจรวัดน์ รองประธานฝ่ายวิจัย สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศพินท์ ภูมिरัตน คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๓. พญาวินิตา การณศ กุมารแพทย์ โรงพยาบาลหัวเฉียว
๔. ศาสตราจารย์ ดร. ศรณ มงคลสุข คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๘๑ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๘๕ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี

พ.ศ. ๒๔๘๗ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมี

พ.ศ. ๒๔๙๓ มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเคมีอินทรีย์

พ.ศ. ๒๔๙๔ ทำการวิจัยเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะต่อ ในประเทศอังกฤษ พร้อมทั้งฝึกงานการสกัดน้ำมันพืช

และดูงานอุตสาหกรรมผลิตยา จากโรงงานต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษ เยอรมนี และสหรัฐอเมริกา

การรับราชการและตำแหน่งหน้าที่

พ.ศ. ๒๔๘๖ อาจารย์ผู้ช่วยสอนแผนกเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๘๘ อาจารย์โท แผนกเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๙๐ ลาราชการเพื่อศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ

พ.ศ. ๒๔๙๓ อาจารย์โท แผนกเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๙๔ อาจารย์โท แผนกเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๔๙๖ อาจารย์เอก แผนกเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๐๑ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๐๒ ศาสตราจารย์แผนกเคมี มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๐๓ คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๑๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
พ.ศ. ๒๕๑๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์